

La Conferència Euromediterrània de València

Maria Badia

(EL PUNT, 22 d'abril de 2002)

La creació d'un Banc Euromediterrani per al desenvolupament és una de les dues úniques propostes concretes que figuren en l'apartat mediterrani del programa de la Presidència espanyola de la Unió Europea. En les conclusions del Consell de Barcelona, celebrat els dies 15 i 16 de març, de l'objectiu inicial n'havia resultat només una oficina i un fons mediterranis depenent del Banc Europeu d'Inversions.

Resulta difícil qualificar la situació que s'haurà d'abordar en la V Conferència Ministerial Euromediterrània que se celebrarà els dies 22 i 23 d'abril a València, tant a causa del perfil modest de la política mediterrània de la Unió en els darrers anys, com de la intensificació sense precedents de la crisi al Pròxim Orient. Mentre que la conferència inicial de Barcelona havia estat un extraordinari laboratori d'idees, acompanyat d'una ferma voluntat política, el procés que ha seguit en els darrers set anys, ha anat relegant el debat a un segon pla i s'ha concentrat en la implementació de polítiques i acords, i encara de manera insuficient: si bé s'han conclòs les negociacions de vuit dels nou tractats d'associació, només quatre han entrat ja en vigor; per altra banda, tot i que el percentatge de pagament de quantitats compromeses pels programes MEDA s'ha duplicat el 2001 en relació al quinquenni 1995-1999, la proporció és de només el 32 per cent si considerem tot el període que va des de 1995 fins a l'actualitat.

L'Associació Euromediterrània (AEM) que neix el 1995, s'estableix a partir de tres capítols: política / seguretat, economia i cultura. La realitat, però, és que el procés s'ha centrat sobretot en el capítol d'economia i en l'objectiu que l'AEM esdevingui el 2010 una zona de lliure comerç. Cal replantejar-se, no obstant, quin sentit té el lliure canvi quan no és aplicable al sector més important de les economies del Sud, l'agrícola. Sens dubte, entrar en aquest terreny ens obliga també a interrogar-nos sobre com podem fer convergir les nostres estructures productives i la nostra riquesa amb la d'aquests països, i aquesta no és una tasca gens fàcil, tenint en compte també la lentitud dels estats del Sud a l'hora d'establir lligams econòmics entre ells.

La preeminència del capítol econòmic ha deixat enrere els altres dos, molt especialment el de política i seguretat que tenia com objectiu principal fer una Carta de Pau i Estabilitat basada en el diàleg polític i el respecte als drets humans. Aquesta iniciativa ha quedat aturada i no està previst que se signi tampoc en la Conferència de València.

La preparació d'aquesta Cimera corre paral·lela a la ocupació militar israeliana de Gaza i Cisjordània, enmig d'una repressió i destrucció difícilment imaginables abans del passat 11 de setembre. El procés de Barcelona s'inicià en un moment en què els líders israelià i palestí, Yitzhak Rabin i àssir Arafat, havien aconseguit un compromís per portar la pau a la zona; en els anys següents, fou un dels pocs marcs multilaterals en què palestins i israelians mantingueren un diàleg continuat. Fins fa pocs dies resultava incert si podria ser acreditada la delegació palestina a València, donat el fetge a què el primer ministre israelià Ariel Sharon ha sotmès Arafat i l'Autoritat Nacional Palestina. Una presència significativa palestina és indispensable per tal que aquesta tingui lloc. Avui, un cop sembla que els representants palestins seuran a la taula de València, cal vetllar perquè Palestina tingui una participació plena i es condemni amb energia la política de Sharon

Els ministres no trobaran a València un procés de Barcelona esllanguit, com en els darrers anys, sinó greument ferit per l'espiral de violència. Ja no es tracta de ser imaginatius per relançar la cooperació euromediterrània, sinó de ser conseqüents en un moment especialment difícil. Un gest audaç en els propers dies, assegurarà l'èxit de la presidència espanyola, i no pas mirar cap a una altra banda o passar de puntetes sobre la qüestió.

El fet és que si no es produeix de nou una exploració profunda de la filosofia del procés de Barcelona, els avenços sectorials seran efímers. Com és possible avançar en els detalls enmig de la desconfiança latent i fins i tot de la hostilitat oberta? Cal evitar que s'amaguin darrera de la discussió menuda els grans problemes de fons que té avui la Mediterrània.

Per començar, cal reforçar la dimensió política del partenariat i l'exigibilitat de les obligacions que implica. Aquesta no és una qüestió que requereixi grans modificacions: davant de la ocupació abusiva de Palestina per part de l'exèrcit israelià no cal ni tan sols arribar a la suspensió de l'acord d'associació amb Israel, ja que una lectura adequada d'aquest permet a la Unió respondre de manera efectiva davant del govern de Tel-Aviv.

Amb o sense aquestes inquietuds a València, el procés de Barcelona continuarà seguint el curs traçat. Si se les deixa de banda, però, els objectius originals hauran quedat desvirtuats seriosament.

En la Mediterrània i més concretament en el Pròxim Orient, Europa es juga la seva credibilitat. És hora que els governs europeus apostin clarament per una política exterior comuna i expressin amb una sola veu el què els ciutadans i ciutadanes manifesten àmpliament.

Maria Badia i Cuxet

Secretària de Política Europea i Internacional del PSC